

Kulturpolitikk

Oversikt over partipolitiske program før valget september 2021.

NORGES
MUSEUMS
~ FORBUND

Innhold

<i>Arbeiderpartiet</i>	<i>3</i>
<i>Høyre</i>	<i>4</i>
<i>Rødt</i>	<i>6</i>
<i>Venstre</i>	<i>7</i>
<i>MDG</i>	<i>8</i>
<i>Fremskrittspartiet</i>	<i>12</i>
<i>Senterpartiet</i>	<i>14</i>
<i>SV</i>	<i>17</i>
<i>KRF</i>	<i>22</i>

Arbeiderpartiet

Våre tre viktigste løfter til velgerne:

1. Vårt første løfte til deg som velger er at Arbeiderpartiet vil sørge for trygt arbeid til alle. Det er jobb nummer én.
2. Det andre løftet vi gir, er å gjøre vår felles velferdsstat sterkere. Den skal omfatte alle, uavhengig av hvem du er, og hvor du bor. Ingen unge skal falle utenfor, og alle eldre skal være trygge.
3. Det tredje løftet er at Norges klimamål skal nås! Vi trenger en rettferdig klimapolitikk som kutter uslipp og skaper jobber, og som ikke rammer urettferdig.

Kultur og idrett

Arbeiderpartiet vil sørge for at kulturopplevelser av god kvalitet er tilgjengelig for alle, uavhengig av bosted og bakgrunn. Vi vil bygge ned terskler for deltakelse og fremme det brede kulturlivet i alle kommuner og fylker gjennom et nytt «Kulturløft». Arbeiderpartiet vil sikre gode idrettstilbud som er tilgjengelige for alle, særlig for barn og unge. Da må vi bygge ut anlegg og legge til rette for at terskelen for deltakelse er så lav som mulig. Deltakelse må være billigst mulig, og det må arbeides for å redusere utstyrspresset.

Arbeiderpartiet vil:

- Gjennomføre et nytt kulturløft, der de statlige midlene i større grad enn i dag, kommer hele landet til gode og der kulturens andel av statsbudsjettet igjen gradvis økes til én prosent.
- Senke tersklene for deltakelse slik at flere, særlig barn og unge, får mulighet til å delta i kulturaktiviteter.
- Bedre kunstnerens levekår gjennom en kunstnerøkonomireform.
- Innføre regionale kulturfond.
- Gi full momskompensasjon til idrett, frivillighet og kultur.
- Avvikle gaveforsterkningsordningen, fordi den offentlige støtten ikke skal være betinget av private donasjoner.
- Styrke den regionale filmsatsingen og øke produksjonsmidlene til norsk film.
- Sikre en desentralisert kinostruktur.
- Gjeninnføre en boklov som sikrer fastprissystemet.
- Innføre en ny festivalstøtteordning som sikrer kvalitet og forutsigbarhet for festivalene.
- Styrke museene med vekt på formidling og faglig utvikling.
- Sikre at flere barn får mulighet til å delta i kulturskolene til en rimelig pris.
- Bidra til at meråpne bibliotek skal videreutvikles som en aktiv møteplass for kunnskap, debatt og kulturformidling, og sikres mulighet til å låne ut digitale verk.
- Ta vare på den norske og den samiske kulturarven,
- Anerkjennelse og satse på samisk kultur, film, musikk og håndverkstradisjon.

- Ha et nasjonalt samisk kulturloft.
- Ha politikk som støtter opp om alt det positive ved digital spillkultur, og som forebygger eventuelle negative sider ved dataspill.
- Ruste opp og bygge flere idrettsanlegg og lage en nasjonal plan for idrettsanlegg sammen med idrettsbevegelsen som dan - ner grunnlaget for prioritering av spillemidlene.
- Gjøre moms kompensasjon for idrettsanlegg regelstyrt.
- Legge til rette for nærmiljøanlegg og egenorganisert idrett.
- Videreføre ordningen med ekstra spillemidler i pressområder.
- Bevare og beskytte Norsk Tippings enerett og sikre at overskudd fra Norsk Tipping til idretts-, kultur- og frivillighetsformål ikke går til kommersiell virksomhet.
- Jobbe for å redusere etterslepet i utbetaling av spillemidler slik at det blir kapital til aktivitet for barn og unge og realisering av nye anlegg.
- Sikre at alle innbyggere har mulighet til gratis lån av utstyr til trening og friluftsliv.

Høyre

Kultur

Kulturen og opplevelsene den gir, beriker oss som mennesker. Kunst og kultur er en del av vår nasjonale infrastruktur. Kulturinstitusjonene forankrer oss i vår felles historie, utfordrer oss og åpner opp for det ukjente. De er en viktig brikke i den nasjonale demokratiske infrastrukturen.

Høyres hovedmål er sterke kulturinstitusjoner som er åpne og tilgjengelige for hele befolkningen. Høyre vil skape nye lønnsomme jobber i kulturlivet gjennom å tilrettelegge for kreative næringsklynger og styrke regionale tiltak. Kunst og kultur på høyt nivå er viktig for å stimulere og motivere til aktivitet på amatør- og grasrotnivå. Samtidig er det umulig å etablere toppsjiktet uten stor aktivitet i bredden. Høyre ønsker sterke og toneangivende kulturinstitusjoner som sørger for kunst og kultur av ypperste kvalitet, i samspill med aktører fra det frie feltet. Høyre støtter den immaterielle eiendomsretten for opphavsmenn og kulturaktører og mener den må sikres i møte med den teknologiske utviklingen.

Høyre vil

- fortsette arbeidet for et fritt og levende kulturliv gjennom både offentlig finansiering og private bidrag
- anerkjenne de store kulturinstitusjonenes rolle i den demokratiske infrastrukturen og sørge for støtte til disse
- sikre desentralisering og bredde i norsk kulturliv
- evaluere Kulturrådets rolle, oppgave og sammensetning
- bidra til kvalitet og mangfold i kulturlivet med sterkere vektlegging av kulturens næringspotensial
- vurdere et skattefradrag for private bidrag til kulturinstitusjoner
- tilrettelegge for økt eksport av norsk kulturliv
- sørge for at populære kulturarrangementer som lykkes i å nå et bredt publikum og får sitt eget inntektsgrunnlag fremdeles skal støttes i en overgangsperiode

- fortsette å redusere byråkratiet i kultursektoren
- forenkle prosessen med å søke støtte til kulturarrangementer
- opprettholde og videreutvikle filminsentivordningen og en sterk norsk film- og serieproduksjon
- fortsette satsingen på Talent Norge og norsk talentutvikling
- ha kulturskoler som gir barn og ungdom kulturell ballast, opplæring og glede i møte med ulike kunstuttrykk, og styrke kulturskolenes rolle som regionale talentaktører
- utvide bruk av praksis- og lærlingplasser og aspirantordninger ved kulturinstitusjoner som mottar statstilskudd
- sikre gaveforsterkningsordningen og innføre en ordning hvor sponsorbidrag til kultur er fradragsberettiget
- forenkle stiftelsesloven for å legge til rette for mer privat kapital som bidragsyter i kulturlivet
- styrke rammebetingelsene for offentlig–privat samarbeid og privat tilleggsfinansiering i kultursektoren
- fortsette å satse på bibliotekenes rolle som en viktig samfunnsaktør i lokalsamfunnene

Norsk kulturarv og språk

Vår felles kulturarv og kunnskap om den er en viktig del av vår demokratiske og historiske infrastruktur. I en verden med økende grad av impulser og påvirkning utenfra er det viktig med kunnskap om egen kultur. Språket er en forutsetning for deltakelse i samfunnet. God språkforståelse er derfor ikke bare kulturelt viktig, men faktisk en demokratisk forutsetning. Norsk språk er også avgjørende for forståelsen av våre skandinaviske søsterspråk svensk og dansk og bidrar til en felles skandinavisk identitet som er verdt å ta vare på.

Høyre vil

- bygge opp under begge målformene som hovedmål
- styrke det nordiske språksamarbeidet med mål om at skandinaviske språk skal forstås og brukes når skandinaver interagerer
- sikre at norsk kulturarv ivaretas, og sørge for aktiv overlevering av folkemusikk, folkedans og håndverk, spesielt små og verneverdige fag
- styrke museenes evne til å ta vare på og gjøre vår nasjonale kulturarv mer tilgjengelig
- styrke produksjonen av norsk skjønn- og faglitteratur og bidra til at den når ut til et større internasjonalt publikum
- gi lokale myndigheter større innflytelse over skrivemåten av lokale navn

Rødt

Kulturen skal være fri. Kultur er samtidig et offentlig ansvar. Rødt ønsker et rikt og variert kulturliv, der ulike kunstarter, stilretninger og kulturer med både profesjonelle utøvere og et bredt folkelig kulturliv blir stimulert. Rødt mener at kommersialisering bidrar til å svekke kulturen. Derfor vil vi reversere de siste årenes markedsretting av norsk kulturpolitikk. Det offentlige har et særlig ansvar for å løfte frem kulturuttrykk tilknyttet minoriteter, ungdom og andre grupper uten åpenbart kommersielt potensiale. Svært mange kulturarbeidere står uten sikkerhetsnett i et usikkert arbeidsmarked. Rødt vil bidra til at kampen for et trygt arbeidsliv og faste ansettelser blir tydeligere også på kunst- og kulturfeltet. Rødt vil styrke den offentlige innsatsen for et rikt og mangfoldig kulturliv.

Rødt vil

1. Styrke kulturen

- Styrke basisfinansieringen av teatre, symfoniorkestre, festivaler og andre kulturinstitusjoner.
- Fjerne krav til lønnsomhet og forretningsdrift av kulturinstitusjoner.
- Styrke det frie feltet og gjøre det enklere å leve av kulturen.
- Styrke Norsk Kulturråd og innkjøpsordningene.
- Ruste opp lokalbibliotekene og øke bevilgninger til digitalisering av bibliotekstilbudet.
- Styrke bibliotekets rolle som kulturarrangør og som demokratisk arena.
- Forsvare bokavtalen som sikrer lik pris for bøker over hele landet.
- Styrking av arkiver og museer.
- Økt satsing på nye og uavhengige kulturuttrykk og til produksjoner som gjenspeiler mangfoldet i det norske samfunnet, herunder minoritetskultur og samisk kultur.
- Desentralisering av statlige kulturmidler for å opprettholde prinsippet om armlengdes avstand.
- Bygge ut kulturskolene med flere fag og sette dem i stand til å tilby gratis undervisning for alle aldersgrupper.
- Styrke Den kulturelle skolesekken og Den naturlige skolesekken.
- Øke tilgangen til gratis utlån av utstyr og instrumenter som kan gjøre det mulig for barn og ungdom å tilnærme seg kunst i ulike grener.
- Legge ned Talent Norge og fjerne gaveforsterkingsordningen.

2. Sikre tilgang til utdanning og trygge kulturjobber

- Jobbe for å få flere faste stillinger i offentlige kulturinstitusjoner.
- Opprette flere statsstipender, arbeidsstipender og langvarige stipender.
- Jobbe for en utdanning av kulturarbeidere der antall studenter i de enkelte kunstretninger ses i sammenheng med behovet og tilgangen ved institusjonene og i det frie feltet.
- Jobbe for at flere kulturarbeidere får mulighet til å få status som ansatt.
- Jobbe for at statlige kulturinstitusjoner og institusjoner som mottar statlig støtte følger fagorganisasjonenes tariffsatser for fast ansatte så vel som frilansere de hyrer for enkeltproduksjoner og korte engasjementer.

Venstre

Kulturminnevernet og museene

Historien vår er en viktig del av kulturen, og museene er en sentral del av kulturtilbudet i Norge. Historien vår utfordrer oss og øker kunnskapen vår om samtiden. Museene formidler og tar vare på kulturminnene våre, og koordinerer og støtter lokale samlinger og historielag. Lokale arkivinstitusjoner er en viktig del av dette. Vi vil sikre mangfoldet gjennom en offensiv satsing på kulturvern og muséer. Da må vi utvikle ordninger som motiverer til å bevare kulturminner og ivareta nye funn på en måte som gjør at også framtidige generasjoner får glede av viktige kulturminner.

Den frivillige innsatsen innenfor formidling og bevaring av vår felles fortid gjennom lokalhistorielagene og de mange frivillige organisasjonene er avgjørende. Videre er det viktig å styrke Riksantikvarens arbeid og kulturminnefondet.

Venstre vil kartlegge det offentlige ansvaret for museene og gjennomgå de statlige virkemidlene. I tillegg vil vi evaluere Museumsreformen med sikte på å bedre museenes forsknings- og formidlingskompetanse.

Venstre vil

- øke bevilgningene til kulturminnefondet slik at flere private eiere kan få tilskudd til å sette i stand verneverdige eiendommer
- gi skatte- og avgiftsincentiver til eiere av fredede og bevaringsregulerte kulturminner for å sikre nødvendig vedlikehold

Sterke offentlige kulturinstitusjoner

Markedet alene gir ikke grunnlag for en variert flora av kulturinstitusjoner i Norge. Vi mener staten har en demokratisk forpliktelse til å støtte kulturlivet. Staten alene kan imidlertid ikke finansiere hele bredden av kulturen. For at kulturlivet skal bidra med en stor variasjon av viktige perspektiver, må den underlegges færrest mulig politiske føringer. Venstre vil sikre kulturens uavhengighet ved å legge til rette for et mangfold av finansieringskilder.

Venstre vil

- kreve at statlige kunst- og kulturinstitusjoner løfter frem ny kunst ved offentlige innkjøp
- flytte mer kulturmakten ut i regionene, i form av både midler og kompetanse, for å styrke mangfold og bredde i kulturperspektivene
- bygge et selvstendig signalbygg til det samiske nasjonalteateret, Beaivváš

Venstres kulturelle hovedmål er

- sterke offentlige institusjoner som teater, bibliotek og muséer
- et mangfoldig og bredt kulturliv gjennom desentralisering og tilrettelegging for frivillighet
- bedre vilkår for kunst- og kulturgründere

- et bredt og inkluderende idrettsliv
 - bedre vilkår for egenorganisert idrett og frivillighet i idretten
 - sterke, frie medier
 - et sterkt kildevern
-
- videreutvikle et nordisk samarbeid om utdanning innen små og utsatte håndverksfag i kulturfeltet
 - styrke norsk fartøyvern med mer midler og tilpasset regelverk
 - styrke museenes forsknings- og formidlingskompetanse
 - utarbeide handlingsplan for å redusere vedlikeholdsetterslepet på museum og arkiv
 - vurdere hvordan staten kan bidra til vedlikeholdet av kirkebygg som utgjør en viktig del av vår kulturarv.

MDG

Kunst og kultur

Kultur fyller livet med mening. Gjennom kunst og kultur kan vi utforske menneskeliv, samfunn og natur på unike måter. I et grønt samfunn må kulturlivet blomstre. Immaterielle verdier som kunst- og kulturopplevelser, spiller en viktig rolle når vi skal bedre livskvaliteten og frikoble økonomien fra ressurskrevende materielt forbruk og forurensning. Forbruket av ting skal ned, forbruket av opplevelser skal opp. Samtidig må politikken støtte opp om initiativer for å redusere også kulturbransjens miljøavtrykk i tråd med naturens tålegrenser.

De Grønnes kulturpolitikk skal stimulere skaperkraft og engasjement og ta hensyn til hele bredden i det norske kulturlivet. Skapende og utøvende kunstnere og kulturarbeidere skal få tillit, frihet og ansvar. Politikere skal holde en armlengdes avstand til kunstfaglige vurderinger, men sikre trygge rammer med finansierings-, utdannings- og arbeidsmuligheter i både byene og distriktene. Staten bør spille en aktiv rolle som pådriver når kulturlivet gjenreises etter koronapandemien. Kulturbedrifter, scener, museer, kinoer og enkeltmannsforetak over hele Norge gir skatteinntekter, arbeid og inntekt til mange – i tillegg til verdifulle opplevelser. Kunst må kunne skapes og oppleves i hele landet og av hele spekteret av mennesker med ulike ressurser.

De Grønne vil styrke det lokale kulturlivet, den frivillige innsatsen og samarbeidet mellom profesjonelle og frivillige aktører. Dyktige lærere i skole og kulturskole skal gi alle muligheter til å tilegne seg estetisk kompetanse og ferdigheter.

De Grønne vil:

- Styrke kulturskoletilbudet, med mål om å rekruttere flere elever fra grupper som i dag er underrepresentert.
- Videreføre lovpålagt kulturskole, og fastsette en egen forskrift til opplæringsloven for blant annet å regulere krav til faglig nivå, kapasitet og nivå for egenbetaling.
- Øke støtten til kunstfaglige samarbeidsprosjekter mellom kulturskole og grunnskole.

- Gi tilbud om kulturopplevelser for både unge og eldre, blant annet ved å styrke Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle spaserstokken, og innføre Den kulturelle bæremeisen nasjonalt.
- Videreutvikle gode og forutsigbare støtteordninger for kunstnere, kunstnerorganisasjoner og institusjoner innenfor alle kulturfelt, spesielt det frie feltet.
- Styrke norsk produksjon, formidling og eksport av musikk, film, litteratur, teater, spill og andre kulturuttrykk og sikre sjangerrikdommen i norsk kulturliv gjennom målrettet offentlig finansiering.
- Sikre kulturtilbud i lokalsamfunnene der folk bor og legge til rette for flere kortreiste kulturopplevelser.
- Etterstrebe en jevnere fordeling av kulturmidler mellom regionene.
- At støtteordninger for turnévirksomhet skal belønne miljøvennlige transportformer.
- Revidere og styrke ordningen med utstillingsvederlag og -honorar, slik at kunstinstitusjoner gir kunstnere riktig kompensasjon for arbeidet med utstillinger og de reelle produksjonskostnadene.
- Legge bedre til rette for at turnerende produksjoner kan benytte tog og annen kollektivtransport.
- Stille offentlige lokaler til disposisjon for kulturlivet som atelierer, utstillingslokaler, verksteder, utsalgsteder, øvingsrom, konsertlokaler, lydstudioer og lignende.
- Stille skoler og andre offentlige lokaler til disposisjon for amatørkultur, som korps, band og teatergrupper.
- Øke bevilgningen til tilskuddsordningen for teknisk utstyr og lokaler.
- Tilpasse konsert- og øvingslokaler og andre visningsarenaer – herunder skoler og andre offentlige lokaler – til den bruken som foregår, enten de brukes av amatører eller profesjonelle. Nasjonale standarder (som NS 8178) bør legges til grunn ved bygging og rehabilitering av lokaler for musikkformål.
- Beholde et desentralisert og gratis bibliotektilbud og styrke folkebibliotekene som lokal møteplass og arena for mangfoldig kulturformidling, aktiviteter og arrangementer, læring, deleordninger og utlån av kulturprodukter i ulike formater og sjangre rettet mot alle deler av befolkningen.
- Hindre at samme eiere kan kontrollere både forlag, distribusjon og bokhandel for å sikre fri konkurranse på bokmarkedet.
- Videreutvikle insentivordningen som skal trekke internasjonale film- og serieproduksjoner til Norge slik at den i enda større grad premierer produksjoner med lavt klima- og miljøavtrykk.
- Jobbe sammen med filmbransjen for å sikre at større deler av norske produksjoner skjer i Norge.
- Opprette en insentivordning for å stimulere til økt bruk av norsk musikk i spill, film og TV-drama.
- Stille krav om at offentlig støttede kulturinstitusjoner skal operere i tråd med tariffavtaler og standardkontrakter som sikrer rimelig lønn for arbeidet til skapende og utøvende kunstnere, inkludert frilansere, samt jobbe for å styrke kulturskaperes rettigheter i kontraktsforhandlinger generelt.
- Stille miljø- og bærekraftskrav til festivaler og institusjoner som mottar statsstøtte.
- Legge bedre til rette for gatekulturelle uttrykk og ikke-kommersiell kunst.
- Utvide utsmykkingsordningen for offentlige bygg til også å gjelde alle nye statlige samferdsprosjekter.
- Stimulere til at statsstøttede kulturinstitusjoner og festivaler etterstreber økt mangfold og representativitet blant kunstnere som deltar i produksjoner og fremvisninger.
- Støtte bruk av avtalelisens og kollektive vederlag for å sikre opphavspersoner og rettighetshavere i møte med nye bruksmønstre og digitale plattformer for kultur.

- Jobbe for brukersentrerte modeller for vederlag fra strømming av musikk, film, spill og litteratur, slik at mest mulig av det brukere av strømmetjenester betaler, går til dem som har laget innholdet den enkelte bruker faktisk strømmer.
- Jobbe for å sikre kulturskaperne rimelig vederlag fra plateselskaper, forlag, produsenter, distributører, strømmetjenester, samt ved konserter og andre fremføringer.
- Utrede nye modeller for opphavsrettens vernetid som kan sikre at gamle verk ikke faller ut av den kulturelle allmenningen og blir glemt.
- Beholde Fond for utøvende kunstnere (FFUK) eller en tilsvarende fondsordning for musikere og den frie scenekunsten.
- Styrke kunstnere og frilanseres sosiale rettigheter i NAV. Hele personinntekten skal telle med i opptjening av ytelser, og vi vil innføre minstefradrag for kunstnere og frilansere.
- Støtte amatørkulturråd i alle fylker.

Kulturarv

Menneskene har alltid satt spor etter seg i landskapet. Redskaper, gravhauger, skipsvrak, helleristninger og bygninger er eksempler på kulturminner våre forfedre har etterlatt oss. I tillegg til disse håndfaste kulturminnene, har vi også immaterielle kulturminner som ulike former for tradisjonshåndverk og sang og musikk. Kulturarven fungerer som vår kollektive hukommelse og er viktige byggesteiner i fortellingen om oss selv.

Det må legges til rette for at hver ny generasjon møter historien om oss alle og kan forstå mer av hvem vi er. Klimaendringer og luftforurensning truer de fysiske kulturminnene. Ekstremvær og mildere, fuktigere klima øker skaderisikoen. Økt kunnskap gjennom miljøovervåking må føre til et bedre framtidig vern av alle typer kulturminner.

De Grønne vil ivareta tidligere bygningskultur og -struktur for å sikre byers og tettsteders særpreg. Frivillige organisasjoner har vært og skal være en viktig del av norsk kulturvern. De Grønne vil styrke deres rolle som samfunnsaktører. Arbeidet med å ta vare på og fremme den immaterielle kulturarven trenger nasjonal drahjelp og oppmerksomhet gjennom særskilte satsinger. Det er viktig for å oppmuntre og motivere flere utøvere og tradisjonshåndverkere til å fortsette med tradisjonshåndverket og slik sikre videreføring av kulturarven. De Grønne vil legge til rette for at ulike typer kulturminner ikke bare skal bevares, men også tas i bruk på en forsvarlig måte.

De Grønne vil:

- Sikre en helhetlig forvaltning av Norges kulturarv og samle ansvaret for både materielle og immaterielle kulturminner i samme departement.
- Gjenskape og vedlikeholde områder med verneverdige kulturlandskap.
- Styrke Kulturrådets ressurser til oppfølging av Norges forpliktelser gjennom UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven.
- Bevare truede immaterielle uttrykk, som tradisjonell sang, dans og håndverk gjennom stipender og garantilønn for utøvere.
- Gi håndverksfagene større plass i grunnskolen.
- Etablere nasjonale videregående opplæringstilbud i fag der kulturarven er truet.
- Jobbe for en kulturminnelov der kirkebygg og deres forvaltning omtales særskilt, og sikre landets kulturhistorisk viktige kirkebygg med et eget fond for vedlikehold.

- Utrede muligheten for flerbruk av enkelte kirker.
- Innføre en kompensasjonsordning for merkostnader knyttet til restaurering av fredede bygninger i privat eie og pålagt arkeologisk arbeid med kulturminner.
- Begrense forfall og tap av Norges bygningsarv.
- Etablere fartøy- og bygningsvernsenter i alle fylker for kursing av båt- og huseiere og opplæring av håndverkere.
- Styrke arbeidet med å digitalisere museenes samlinger under frie lisenser.
- Prioritere kulturminneforskning på klimatilpasset bygnings- og fartøyvern, klimapåvirkning på kulturminner, minoriteters og urfolks kulturarv.
- Styrke støtten til museer og arkiver som dokumenterer nasjonale minoriteters historie. 15. Etablere et program hos Innovasjon Norge rettet mot verdiskapning ved bruk av kulturarv.
- Gi kommunene flere verktøy for å motvirke spekulativt forfall av verneverdige bygninger. 17. Arbeide for at nasjonalt og regionalt viktige krigsminner skal inkluderes i kulturminneloven.
- Ivareta NRK som arkiv- og formidlingsinstitusjon og utvikle et system for årlig registrering og publisering av verk som faller i det fri når vernetiden går ut.
- Gi de frivillige kulturvernorganisasjonene forutsigbare rammer.

Språk

Det språklige mangfoldet i Norge er en kulturell verdi og ressurs som må ivaretas og dyrkes. De Grønne vil la språkmangfoldet synes og høres i hverdagen og utnytte mulighetene det gir. Likestilling mellom nynorsk og bokmål må realiseres, og norsk tegnspråk må få offisiell status. Brukere av urfolks- og minoritetsspråkene samisk, kvensk, romani og romanés må få styrket sine rettigheter. Sørsamisk og lulesamisk, samt samisk i kystområdene, trenger et særskilt løft i samepolitiske spørsmål. Språkkompetansen i innvandremiljøene må ses på som en ressurs for hele samfunnet. God morsmålsundervisning er en nøkkel til integrering, og derfor skal integreringspolitikken fremme barns flerspråklige kompetanse.

De Grønne vil:

- Sikre minoriteters rett til språk og kultur.
- Bevare statlige sameskoler som samiske alternativ i grunnutdanningen og nasjonale sentre for språkopplæring.
- Styrke retten til opplæring på samisk utenfor språkbevarings- og språkvitaliserings-kommuner, ved at minstekravet på ti elever reduseres til tre elever.
- Styrke døves og deres familiers rett til tegnspråkopplæring, samt styrke arenaer for døvekultur.
- Gi norsk tegnspråk offisiell status og større plass i det offentlige rom.
- Styrke bruken av nynorsk i offentlig kommunikasjon for å gjøre den reelt likestilt med bokmål.
- Håndheve og styrke elevenes språklige rettigheter, som retten til lærebøker på hovedmålet.
- At elever som er fritatt fra sidemålsundervisning, skal møte litterære tekster og sakprosa på sidemålet.
- Skjerpe kravene for tilgjengelige læremidler, både digitale læremidler og kontorstøtteprogram, slik at også brukere av nynorsk får et fullverdig tilbud.
- Jobbe for at lærere har tilgang på etter- og videreutdanning som styrker deres kompetanse i nynorsk.
- Sikre videre utvikling av nynorskspråklige læremidler og læringsressurser for voksne innvandrere.
- Støtte universitets- og høyskolesektoren i utvikling av norsk fagterminologi for å hindre domenetap til engelsk.

- Sikre retten til å skrive avhandlinger på norsk ved universitet og høyskoler.
- Gi støtte til digitale, fritt tilgjengelige norske ordbøker.
- Jobbe for at flere kommuner innlemmes i forvaltningsområdet for samelovens språkregler.
- Etablere støtteordninger for oversettelse av barne- og ungdomslitteratur til samisk og for oversettelse av samiske bøker til norsk.
- Ta initiativ til en nasjonal satsing for revitalisering av kvensk språk, blant annet ved øke bruken av kvensk i det offentlige rom og i media.
- Iverksette nasjonale satsinger for å synliggjøre og fremme romani og romanés.
- Øremerke midler til tospråklig fagopplæring, morsmålsopplæring og særskilt norskopplæring og undersøke hvordan en kan sikre at denne rettigheten blir fulgt opp i skolen.
- Støtte bruk av andre skandinaviske språk i tv og film for barn.
- Gjennomføre en systematisk satsing på klarspråk i alle offentlige etater og med tydelige krav til måloppnåelse.
- Arbeide for at grunnloven oversettes til nordsamisk, med mål om at den etter hvert også skal foreligge på andre minoritetsspråk.

Fremskrittspartiet

Det er ingen politisk oppgave å avgjøre hva som er gode kulturuttrykk for eksempel gjennom offentlig støtte, men der det offentlige bruker penger på kulturtiltak, er det viktig at pengene kommer folk flest til gode. Barn og unge bør prioriteres når offentlige kultur- og idrettsmidler skal fordeles.

Fremskrittspartiet vil

- at kulturinstitusjoner i størst mulig grad finansieres av publikum
- at offentlig støtte skal gis til aktiviteter for barn og unge for å gi flere mulighet til å delta
- opprettholde støtte til vedlikehold og investeringer for viktige nasjonale og regionale kulturinstitusjoner
- forenkle reglene for selvstendig næringsdrivende kunstnere
- tillate organisasjoner med «allmennyttige formål» lov å utplassere spilleautomater igjen, da dette tidligere var en svært viktig inntektskilde for idrettslag og humanitære organisasjoner
- kutte statlig kulturbyråkrati ved å legge ned Kulturrådet og Norsk Filminstitutt og flytte ansvarsområder og ressurser dit de hører hjemme, i hendene på kulturfeltet selv

Fremskrittspartiet ønsker et levende kultur- og idrettsliv, basert på personlig engasjement og frivillighet. Kulturen bidrar til økt livskvalitet for mange, både for utøvere og publikum. Profesjonelle kunstnere, lag, foreninger og enkeltpersoner gjør en stor innsats for å tilby et variert utvalg kulturaktiviteter. Kultur for voksne utøvere og publikum bør i større grad finansieres ved publikumsbetaling og i samarbeid med næringslivet.

Kultur for voksne mennesker i bør i større grad kunne finansieres uten offentlig støtte, og baseres på

betalingsviljen hos publikum. Det er ingen politisk oppgave å avgjøre hva som er gode kulturuttrykk for eksempel gjennom offentlig støtte, men der det offentlige bruker penger på kulturtiltak, er det viktig at pengene kommer folk flest til gode. Barn og unge bør prioriteres når offentlige kultur- og idrettsmidler skal fordeles slik at flest mulig kan delta.

Det er viktig å verne om Norges kulturarv. Enkelte nasjonale og regionale institusjoner er spesielt viktige for landets identitet. Disse bør sikres en grunnfinansiering, uavhengig av hvilken aktivitet som til enhver tid foregår i bygningene.

Fremskrittspartiet vil fjerne tilskuddsordningen for trossamfunn, men sikre tilskudd for å ivareta kirkebygg med kulturhistorisk verdi, samt lovpålagte oppgaver.

Frem til det er politisk flertall for å fjerne tilskuddsordningen for trossamfunn må det innføres tydelige økonomiske sanksjoner mot trossamfunn som driver med diskriminering. Utenlandsk finansiering av moskeer i Norge må forbys, da det er vel kjent at moskebygging for å øke egen innflytelse inngår i flere islamske nasjoners utenrikspolitikk.

Kultur og idrett er et viktig verktøy for å bidra til god integrering.

Kulturelle opplevelser

- Kulturelle opplevelser, enten det er dans, teater, stand-up, levende musikk eller tar andre former, er viktige. De viser samtiden, og de opprettholder og bringer kulturarven videre.

Samisk kultur

- Det er viktig og berikende for Norge å opprettholde samisk språk, kultur og samfunnsliv i de områder hvor samene tradisjonelt har vært bosatt, og hvor de har hatt sitt virke. Arbeidet med å sikre dette bør gjøres gjennom ordinære folkevalgte organer, eller organer med utspring fra disse, samt på frivillig basis.

Den norske kulturarven representerer store verdier og er med på å gi nasjonen og innbyggerne identitet og fellesskapsfølelse. I de tilfellene der staten freder private eller offentlige kulturminner, skal staten også bære kostnaden ved dette. Det må settes av egne bevilgninger til riksantikvarens budsjettposter for å ivareta vedlikehold av kulturminner.

Fremskrittspartiet vil

- at der hvor staten freder privat eiendom, skal det gis kompensasjon
- at kulturminnesaker underlegges politisk behandling
- at det økonomiske ansvaret for håndtering av fortidsminner pålegges staten
- arbeide for at midler fra opplysningsvesenets fond i større grad kanaliseres til kommunens kirker
- fjerne administrativ rett til å sende lokalt behandlet kulturminnesak til riksantikvaren etter politisk avgjørelse.
- styrke fartøyvern og bidra til at kystkulturen blir tatt vare på

Den norske kulturarven representerer store verdier og er med på å gi nasjonen og innbyggerne identitet og fellesskapsfølelse. Vår felles kulturarv er representert gjennom kulturminner, eiendommer, bygninger, musikk, kunst, litteratur og språk.

Når staten krever undersøkelser for å lete etter kulturminner, og i de tilfellene der staten freder private eller offentlige kulturminner, skal staten også bære kostnaden ved dette.

Det settes av egne bevilgninger til riksantikvarens budsjettposter for å ivareta vedlikehold av kulturminner.

Vi vil arbeide for ordninger hvor staten kompenserer for merkostnader ved finansiering av forsikring, drift og vedlikehold av de bygg og steder det offentlige betrakter som kulturminner, fordi det er statens ulike pålegg som medfører økte kostnader. Det offentlige må også i større grad sikre private gjenstander og private samlinger som en del av vår viktige kulturarv.

Det er viktig å ivareta norsk kultur og kulturarv. Integrasjon av uttrykk fra andre kulturer bør foregå i et naturlig tempo og bør ikke være en offentlig oppgave. Norsk kultur lever i naturlig samspill med andre kulturer og trenger derfor ikke politisk vedtatte stimuli for å ta til seg nye impulser – de blir best tatt imot når de ikke blir forsert inn.

Senterpartiet

- Vi trenger et lokalt kulturløft
- Idretten og frivilligheten sikrer folkehelsen, skaper mestring og stolthet
- Mediemangfoldet må sikres

For å skape gode lokalsamfunn er det nødvendig med et rikt og variert kulturtilbud. Det må legges til rette for et mangfold av kulturaktiviteter og kulturuttrykk, og for at hele befolkningen skal kunne delta i kunst- og kulturlivet. Senterpartiet er stolt av at Kulturløftet innebar en dobling av kulturbudsjettet og et taktskifte i kulturpolitikken. Statistikken viser imidlertid at folkebibliotek, kulturskoler og fritidsklubber i liten grad har tatt del i veksten. Senterpartiet mener derfor det igjen er behov for en ny giv i kulturpolitikken. Dette bør først og fremst skje gjennom et lokalt kulturløft, og gjennom lokale kulturinstitusjoner og kulturaktivitet. Hele landet må ta del i økningen.

Frivillig engasjement har stor egenverdi fordi det bidrar til å fylle den enkelte deltakers liv med mening og aktivitet. Frivillig sektor er også en uunnværlig del av fellesskapet og bidrar til at mange viktige oppgaver i samfunnet blir løst. I tillegg vokser eliteutøverne og mange opplevelseshedrifter ut av det frivillige feltet. Det er derfor viktig å satse på kultur og frivillighet i hele feltets mangfold og bredde. En grunnleggende forutsetning for et levende og mangfoldig kulturliv er forutsigbare rammebetingelser. Befolkningen i hele landet må ha tilgang til gode kulturopplevelser. Det bør finnes nasjonale institusjoner for kunst og kultur over hele landet. Kulturskolen er en viktig del av den kulturelle grunnmuren. Målet er at alle barn som ønsker det, skal få tilbud om plass i kulturskolen til en rimelig pris. For å sikre et levende kulturliv er man avhengig av gode vilkår for øving og fremføring. Nødvendig infra-

struktur og lokaler lokalt må derfor prioriteres for å sikre talentutvikling og utvikling av lokale kulturmiljøer. Senterpartiet vil styrke bibliotekene som møteplass og kulturarena.

Biblioteket er en kilde til kunnskap og opplevelser som setter folk i stand til å delta aktivt i samfunnet, og spesielt viktig som integreringsarena og etterspurt lavterskeltilbud.

Senterpartiet vil:

- Iverksette Kulturløftet IV og sikre at 1 % av statsbudsjettet skal gå til kulturformål.
- Øke rammene for kulturskolene slik at ventelistene reduseres, prisene modereres og tilbudene utvides til flere kunstuttrykk og sjangere.
- Legge bedre til rette for samarbeid mellom kulturskoler og frivillige lag og organisasjoner.
- Bedre tilskuddsordningene for kulturbygg (inkludert regionale kulturbygg) både til øving, framføring og undervisning.
- Etablere en egen tilskuddsordning for kulturbygg eid av organisasjoner.
- Legge bedre til rette for egnede øvingslokaler og -utstyr for musikkutøvere på alle nivåer gjennom å øke musikkutstysordningen og gjøre ordningen sjangernøytral.
- Tildel nasjonale oppgaver for regionale kulturinstitusjoner over hele landet.
- Styrke den regionale teatersatsingen.
- Ikke øke kulturmomsen.
- Styrke frivilligsentralene.
- Styrke bibliotekene som gratis møteplasser og kulturarenaer.
- Støtte opp under og sikre gode og forutsigbare rammebetingelser for norsk innholdsproduksjon.
- Legge til rette for filmmiljøer og -produksjoner utenfor hovedstaden og styrke filmstøtteordningen som legger til rette for dette.
- Sikre finansieringen av Bygdekinoen.
- Sikre at både operatører innen strømmetjenester og andre sentrale aktører pålegges et medfinansieringsansvar for film- og dramaproduksjon.
- At opphavsrettslovgivingen og offentlige støtteordninger for audiovisuelle produksjoner skal stimulere til verdiskaping og produksjon av norsk innhold og sikre norske arbeidsplasser.
- Bevare fastprisordningen på ny norsk litteratur.
- Forsterke de litteraturpolitiske virkemidlene, slik som innkjøpsordningene og stipendordningene.
- Regulere kunstnerstipendiene i tråd med pris- og lønnsstigningen.

Urfolk og nasjonale minoriteter

Det norske fellesskapet er mangfoldig. Vårt urfolk, samene, og våre nasjonale minoriteter, kvener/norskfinner, skogfinner, jøder, rom (sigøynere) og romanifolk/tatere, skal alle kunne ta vare på og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt næringsliv og sitt samfunnsliv. Senterpartiet vil at Sametinget skal ha et hovedansvar for å utvikle samisk språk, kultur, næringer og rettigheter på samenes eget grunnlag. Senterpartiet vil sikre Sametingets konsultasjonsrett med regjering og storting. Statlige myndigheter må ha klare rutiner som sikrer at konsultasjonsretten blir oppfylt i alle saker av betydning for den samiske befolkningen.

Senterpartiet vil:

- Styrke rammevilkårene for næringsutøvelse i samiske bosettingsområder.
- Arbeide for at reindrifta og andre etablerte næringer skal leve godt side om side.

- Sikre tradisjonelle rettigheter til fiske for befolkningen i de sjøsamiske områdene.
- Bevare og videreutvikle landbruket i de samiske kjerneområdene.
- Aktivt støtte opp om det samiske sivilsamfunnet og de nasjonale minoritetenes organisasjoner.
- Styrke arbeidet for de samiske språkene og de andre nasjonale minoritetsspråkene i Norge, særlig ved å styrke Sametinget og det kommunale ansvaret for dette.
- Følge opp handlingsplanen for samiske språk og stortingsmeldingen om samepolitikken. Samisk språkopplæring i skoler og barnehager må styrkes og elever i samiske områder må kunne velge å lære samisk i stedet for sidemål.
- Styrke kulturminne- og museumsarbeidet for samisk kultur og nasjonale minoriteter, og sikre utbyggingen av det sørsamiske kultursenteret på Snåsa, Saemien Sijte.
- Arbeide for at det utdannes flere helse- og sosialarbeidere med samisk språk- og kulturkompetanse og sikre tilgangen på samiske tolker ved helseinstitusjoner.

Kulturminner og museum

Kulturminner, kulturmiljøer, museer og arkiv er viktige deler av det vi kaller samfunnets kollektive hukommelse. Kulturarven kan bidra med kunnskap, fortellinger og opplevelser. Derfor skal samfunnet som helhet ha ansvar for å ta vare på den felles kulturarven. Alt for mange fredede og verneverdige kirker i Norge forfaller. Staten må i sterkere grad hjelpe kommunene og andre kirkeiere med kirkevedlikeholdet.

Senterpartiet vil:

- Styrke bevilgningene til kulturminnevern slik at nasjonale målsettinger om vedlikehold og restaurering blir nådd. Det er viktig å inkludere teknisk-industrielle kulturminner og verdensarv i denne satsingen.
- Bidra til at Kulturminnefondet på sikt får 300 mill. kr til utdeling hvert år.
- Arbeide for skatte- og avgiftslettelse for private eiere av fredede og bevaringsregulerte eiendommer. Slike eiendommer skal være fritatt fra eiendomsskatt.
- At staten må bære en større del av ansvaret for arkeologiske undersøkelser ved mindre, private tiltak.
- At staten tar et særlig ansvar for restaurering og vedlikehold for steinkirker fra middelalderen, fredede etter-reformatoriske kirker og særlig viktige kirker fra etter 1650. Det bør opprettes bevaringsprogrammer for disse kirkene etter mønster av det såkalte stavkirkeprogrammet.
- Opprette et eget fond for statlig medvirkning til vedlikehold av historiske kirkebygg.
- Sikre museene økonomiske rammer som muliggjør videreutvikling av utstillinger, formidling og utviklingstiltak.
- Samle ansvaret for kulturarvspolitikken i Kulturdepartementet og styrke fylkeskommunenes rolle i kulturminnevernet.
- Innføre en ordning med gratis inngang på utvalgte museer, både statlige, regionale og lokale.
- Gå inn for at en andel av avkastningen fra Opplysningsvesenets fond bidrar til å ta vare på kirkens bygninger og kulturminner. Dette må ikke gå på bekostning av fondets støtte til menighetsarbeid.

Frivillig sektor

Frivillige organisasjoner er viktige bærebjelker i lokalsamfunnet, de tilbyr opplevelser og sosiale aktiviteter på tvers av sosiale skillelinjer, og skaper således viktige fellesskapsarenaer. Frivillig sektor

er en viktig pilar i det norske velferdssamfunnet. Frivillige organisasjoner yter betydelig økonomiske bidrag til samfunnet gjennom tjenesteproduksjon og omfattende ulønnet innsats. Senterpartiet mener at det mangler en helhetlig frivillighetspolitikk. I tråd med samfunnsutviklingen er det nødvendig å tilpasse regelverk og tilskuddsordninger til dagens organisasjonsstruktur. Senterpartiet vil bidra til å sikre driftsgrunnlaget for det frivillige organisasjonslivet og legge til rette for organisasjonenes mulighet til å videreutvikle sin virksomhet. Senterpartiet mener det er feil å skattlegge frivillig innsats. Derfor er det behov for å forbedre momskompensasjonsordningene for frivillige organisasjoner. Senterpartiet er bekymret for at en større andel av støtten til frivillige organisasjoner gjøres avhengig av spillemidler. I stedet bør tilskuddsordningene økes over statsbudsjettet.

Senterpartiet vil:

- Fortsette arbeidet med å forenkle og avbyråkratisere tilskuddsordningene for frivillig sektor.
- Øke grunnstøtten til barne- og ungdomsorganisasjonene over statsbudsjettet.
- Vri tilskuddsmidlene slik at en større andel gis som frie midler. En økning av grunnstøtten skal gi organisasjonene et større handlingsrom til å iverksette aktiviteter i tråd med egne prioriteringer og vedtatte planer.
- At alle offentlige etater og instanser skal bruke Frivillighetsregisteret i forbindelse med tilskuddsforvaltning og kontakt med frivilligheten, slik at registeret faktisk blir et forenklingsverktøy.
- Ha regelstyrt momsrefusjon for frivillig virksomhet, idrettsanlegg og kulturhus eid av organisasjoner.
- Trappe opp beløpsgrensen i ordningen med gavefradrag for bedrifter for gaver til frivillige organisasjoner. I tillegg bør det åpnes for skattefradrag for gaver også til lokale lag og foreninger.
- Gi full momskompensasjon ved bygging, utvidelse og vedlikehold av kulturhus eid av organisasjoner.

SV

Urfolk og nasjonale minoriteter Norge er tuftet på territoriet til to folk – nordmenn og samer. Samene er Norges urfolk, og Norge er forpliktet til å sørge for at det samiske folks rettigheter ivaretas. Å bevare og styrke samisk språk og samiske næringer er avgjørende for at samisk kultur og samfunn skal overleve. SV vil bidra til at det samiske folk kan opprettholde og videreutvikle sine språk, sine kulturer og næringer. Det er viktig at samisk tamreindrift ikke mister viktige arealer gjennom storsamfunnets utbygging og naturinngrep. SV vil legge til rette for utvikling av kulturnæringer og kunnskaps- og teknologibaserte næringer i samiske områder, så fram disse ikke skader den bærekraftige utviklingen av tradisjonelle samiske næringer. Fem folkegrupper har status som nasjonale minoriteter: jøder, kvener, rom, romani og skogfinner – alle med langvarig tilhold i landet og med en særegen historie og kultur. Norske myndigheter må føre en mer aktiv politikk for å sikre at de nasjonale minoritetene får muligheter til å verne om og videreutvikle egen kultur og språk. Deres historie og situasjon skal representeres i skolen og andre institusjoner som bærer kulturarv.

SV vil:

- styrke bevilgningene til Sametinget og lovfeste konsultasjonsretten.
- sikre at alle elever i Norge får kjennskap til samisk historie og lærer om samiske rettigheter og det samiske folket, fornorskingspolitikken og om den samiske rettighetskampen.
- sikre at barn og unge har rett på opplæring i og på samisk, samt styrke voksenopplæringsprogrammet i samisk.
- rekruttere flere samisktalende lærere og barnehagelærere, samt sikre etterutdanning og faglig utvikling.

Ordningen for ettergivelse av studielån for fullførte studieløp bør også gjelde samisktalende helsepersonell som jobber i samiskspråklige områder.

- sikre støtte til samiske medier, filmindustri, festivaler og kulturarrangementer.
- øke bevilgningene til samiske museer, slik at skjevfordelingen til andre museer utjevnes.
- overføre Statskogs eiendom i Nordland og Troms til en ny forvaltningsmodell som sikrer urfolks og øvrig lokalbefolknings makt over sine nærliggende naturressurser.
- sikre samiske rettigheter til kystområder i tråd med Kystfiskeutvalgets anbefalinger.
- følge opp sannhetskommisjonens arbeid og følge opp anbefalinger som kan bidra til å rette opp uretten begått av den norske staten mot samer, kvener og norskfinner.
- øke støtten til samisk forskning og støtte opp om forsknings- og utdanningsinstitusjoner med høy kompetanse på samiske spørsmål og urfolksspørsmål. Vi vil bistå Samisk høgskole i arbeid rettet mot å bygge seg opp som et grenseoverskridende, samiskspråklig urfolksuniversitet.
- styrke arbeidet for språk og kultur for nasjonale minoriteter.
- sikre barn av nasjonale minoriteter en skolegang som tar hensyn til og fremmer opplæring i deres språk, kultur og historie.
- øke støtten til oversettelse og produksjon av litteratur på samiske språk og nasjonale minoritetsspråk.
- innføre samenes nasjonaldag 6. februar som offentlig høytidsdag.
- innføre en inndeling i ulike kommunetyper innenfor Forvaltningsområdet for samisk språk, slik at regelverket passer bedre til den ulike språksituasjonen i ulike kommuner.
- lovfeste skoleeiers plikt til å informere alle foresatte om barns rett til å få undervisning i og på samisk.
- samarbeide med Sametinget om utredning av et samisk språkombud, med mål om at det opprettes.
- arbeide for etablering av internordisk samarbeid for å skape samisk læringsmateriell og opplæringstilbud.
- styrke det språk- og kulturbaserte helsetilbudet til samiske pasienter over hele landet.
- utarbeide en egen stortingsmelding om sørsamisk kultur, språk og næring.
- følge opp NOU 2016: 18 Hjertespråket – Forslag til lovverk, tiltak og ordninger for samiske språk.
- ta initiativ til en offentlig granskning av statens behandling av døve.

Kultur og frivillighet

Kunst, idrett, frivillighet og kultur er nødvendig for samfunnet og den enkelte. Kultur fyller livet vårt med innhold og er sammen med den frie, redaktørstyrte pressen viktige grunnsteiner for demokratiet vårt. Det samme er åpenhet og meningsmangfold, med rom for ulike livssyn og religioner. SVs mål for kulturpolitikken er høy kvalitet, stort mangfold og tilgang for alle. Kultur i hele landet SV ønsker et nytt

kulturløft. Alle skal kunne delta i et rikt og variert kulturliv. Kulturskolen, bibliotekene, fritidsklubbene og kulturfrivilligheten er grunnmuren i kulturlivet. Disse tilbudene skal være til stede i hele landet, og det skal være lav terskel for å delta, uavhengig av lommebok og bakgrunn. SVs nye kulturløft vil særlig bygge opp den kulturelle grunnmuren. Den kulturelle skolesekken skal tilby profesjonell kunst av høy kvalitet til elever i hele landet. Sammen med den kulturelle spaserstokken og bæremeisen gjør slike universelle tilbud at flere får ta del i et rikt og variert kulturliv gjennom hele livet.

SV vil:

- ha et nytt kulturløft. Minst én prosent av statsbudsjettet skal gå til kulturformål med et særlig løft for det lokale kulturlivet og kunstnerøkonomien.
- forsvare kunstens frihet og ytringsfriheten. Midler skal tildeles kulturproduksjon ut fra kunstfaglige vurderinger. Det offentlige må sikre mediemangfoldet i møte med hardere internasjonal konkurranse.
- styrke fellesskapsansvaret for kulturlivet. Offentlig finansiering skal sørge for at bredden og mangfoldet av kulturuttrykk får støtte, ikke bare det som private mener er verdt å satse på.
- bidra til et mangfoldig og likestilt kulturliv. Støtteordninger og tiltak for å sikre representasjonen blant utøvere, skapere og publikum må styrkes og utvides.
- styrke kulturloven med krav om tilstrekkelig kulturforvaltning i alle kommuner, slik som kulturplan og kompetanse i forvaltningen.
- styrke Kulturrådets uavhengighet i forvaltning av Kulturfondet og ha en helhetlig gjennomgang av Kulturrådets oppgaver i samarbeid med feltet. En desentralisering av Kulturtanken må utredes, der oppgavene fordeles mellom fylkenes DKS-kontorer, Kulturrådet og aktører som Scenekunst bruket og tilsvarende for sine felt.
- innføre kulturmoms i tråd med forslaget om en breddemodell.
- øke kvaliteten og bredden i kulturskolen og gi flere tilgang. Staten må bidra til å fase inn gratis plasser i kulturskolen, samt flere åpne lavterskeltilbud. Maksprisen må gjeninnføres.
- lovfeste fritidstilbud for barn og unge. Barn og unge skal ha tilgang på åpne og gratis fritidstilbud i alle kommuner, som må ha lokal frihet til å utforme tilbudet sammen med frivilligheten, men det må stilles krav til kompetanse og unges rett til medvirkning.
- videreutvikle fritidskortet. Alle barn og unge skal få et universelt kort som gir rabatter eller gratis tilgang på fritidsaktiviteter, kulturtilbud og deltakelse i frivilligheten.
- sikre at tippemidlene går til kunsten og kulturfrivilligheten. SV vil ha en opprydning i kulturens andel av tippemidlene. Vi vil lovfeste at midlene går til gode formål i det lokale kulturlivet, og flytte andre formål over til statsbudsjettet. Midlene må gå til kunsten, og til kunstnerisk produksjon og ledelse.
- bygge ut kulturarenaer for å sikre hensiktsmessige og universelt utformede lokaler til det lokale kulturlivet og kulturfrivilligheten. SV vil lovfeste krav om å inkludere kulturanleggene og driften av dem i kommuneplanen.
- forbedre den kulturelle skolesekken gjennom større medvirkning fra barn og unge.
- styrke den kulturelle spaserstokken og bæremeisen. SV vil gi nasjonal støtte og videreutvikle tilbudene.
- styrke kunstnernes rettigheter. Oppdragstakernes rettigheter og lønn i den kulturelle skolesekken må styrkes gjennom nasjonalt arbeidsgiveransvar.

Kunstnerpolitikk

Et rikt og variert kunst- og kulturliv er avhengig av skaperne og utøverne av kunsten. Utøverne og skaperne skal kunne leve av kunsten uavhengig av klassebakgrunn.

SV vil:

- utrede oppdragsgiveravgift. Tilsvarende som andre arbeidsgivere betaler arbeidsgiveravgift, bør de som bestiller oppdrag av sjølstendige kunstnere, bidra til å finansiere eksempelvis pensjon og sjukepenger.
- kunstnerstipend skal reguleres gjennom en regelstyrt ordning slik at de minimum får samme økning som rammen i lønnsoppgjøret i staten. Statlige kunstnerstipend skal alltid være minst 50 prosent av medianårsinntekten.
- opprette 500 nye kunstnerstipend. SV vil over fire år trappe opp med 500 nye hjemler for ulike typer kunstnerstipend.
- sikre kunstnerrepresentasjon. Kunstnerne skal sjøl gjennom organisasjonene sine utnevne representanter til stipendkomiteer og lignende.
- gi faste ansettelse mellom arbeidsforhold for frilansere og sjølstendige. Øke støtten betydelig til Skuespiller- og danseralliansen og opprette lignende ordninger i samarbeid med aktørene på andre kunstfelt, for musikere, filmskapere, komponister og andre.
- samarbeide med institusjonene og kunstnerne om flere trygge og faste ansettelse.
- innføre utstillingshonorar og utstillingsvederlag for de visuelle kunstnerne.
- forbedre åndsverkloven for kunstnerne gjennom å sikre vederlag for strømmetjenester, samt innføre en strømmeavgift. SV ønsker medfinansieringsplikt for internasjonale strømmetjenester i form av en avgift som går uavkortet til produksjon og formidling av norskprodusert innhold.
- samarbeide med kommunene om kunstnerboliger, -residenser og -lokaler. SV vil gi et nasjonalt løft til atelierpolitikken, slik at kunsten får rom til utvikling i lokalsamfunnene.
- gjøre billedkunsten synlig gjennom flere visnings- og formidlingssteder for visuell kunst.

- bedre kunstners mulighet til å stille ut sine verk, blant annet gjennom tilskudd til kunstnerstyrte gallerier og til søkbare midler til produksjon av utstillinger.

Scenekunst, kulturarv og lyd og bilde SV vil bygge kulturens infrastruktur videre gjennom å styrke de nasjonale og regionale institusjonenes økonomi, og løfte Kulturfondet for å styrke den frie scenekunsten og arrangørfeltet. Kulturarv skal bevares og formidles til nye generasjoner.

SV vil styrke museene og legge til rette for mer mangfold i produksjon og visning av kunst. Gjennom film, tv og dataspill fortelles historier om oss sjøl og andre.

SV vil satse på dataspill om både næring, idrett og kultur. Norge som et lite språkområde må ha en sterk politikk for norskprodusert innhold innen film, tv og dataspill.

SV vil:

- styrke økonomien til nasjonale og regionale kulturinstitusjoner gjennom å gi reell lønns- og priskompensasjon.
- videreutvikle Forsvarets musikk. Vi vil øke bevilgningene for å styrke de fem korpene videre, og vil flytte hele budsjettposten tilbake til forsvarsbudsjettet.

- opprette Musikkbruket og tilsvarende for andre kunstuttrykk for å styrke kvalitetskontrollen i den kulturelle skolesekken, etter modell av Scenekunstbruket.
- øke rammene til Kulturfondet, for å gi mer støtte til blant annet den frie scenekunsten.
- sikre økonomisk forutsigbarhet for musikkfestivalene og helårsarrangører gjennom å styrke arrangørstøtten og festivalstøtteordningen i Kulturrådet.
- etablere regionale kulturfond som forvaltes av de nye regionene i et spleiselag med staten, som skal supplere Norsk kulturfond og fange opp dem som nå faller utenfor fondets støtte.
- gjøre museumsbesøk gratis for barn, unge og studenter og støtte en bredere historiefortelling. SV vil øke støtten til museer, arkiv og bibliotek som dokumenterer og formidler urfolk, nasjonale og nyere minoriteters historie, kvinners rolle i historien og arbeiderhistorie.
- starte opptrapping til 60 prosent statlig finansiering av regionale museum, og 100 prosent statlig finansiering av museum med samlinger av unik nasjonal verdi.
- at staten skal prioritere gjenbruk og tilpasning av egen bygningsmasse over riving og nybygg.
- øke støtten til de fredete kulturmiljøene og verdensarvstedene.
- øke bevilgningene til kulturminnevern; kulturminner er en ikke-fornybar ressurs som må sikres.
- legge til rette for digitalisering. Vi vil gi støtte til at større deler av museenes samlinger skal digitaliseres og gjøres tilgjengelige for allmennheten.
- øke Norsk kulturråds midler til oppfølging av UNESCO-konvensjonen om vern av den immaterielle kulturarven.
- sikre de små og verneverdige håndverksfagene.
- inkludere kunst- og fotobøker i innkjøpsordningen for bibliotekene. Visuell kunst hos Kulturrådet bør styre ordningen, som må ha en egen tilskuddsramme.
- sikre økt tilgjengelighet gjennom teksting og universell utforming.
- øke budsjettene for innkjøp av samtidskunst gjennom en nasjonal innkjøpsordning.
- øke bevilgningene til Filmfondet betydelig, og styrke filmformidling og regional filmpolitikk. SV vil gi økt støtte til nasjonale og regionale filmfestivaler, Cinemateket, filmklubbene, filmfond og senter, og opprettholde en desentralisert kinostruktur.
- løfte samiske filmer og serier gjennom å øke støtten til International Sami Filminstitute.
- opprette Norsk dataspillinstitutt med betydelig økte støtteordninger, bygge kompetanse og få det til å bli et kraftsenter for spillkultur, e-sport og spillnæring.
- opprette en egen støtteordning for spillutvikling i Norge.
- innføre kvotering i Norsk filminstitutt. Minst 50 prosent av utbetalingene fra NFIs støtteordninger skal gå til produksjoner med kvinner i nøkkelroller, fram til likestilling er oppnådd.

KRF

Et mangfoldig og tilgjengelig kulturliv

Kunst og kultur har en verdi i seg selv, og har stor betydning for den enkelte og som samfunnsbyggende kraft. Et rikt og variert kulturliv er en av forutsetningene for et levende demokrati, med ytringsfrihet og en opplyst offentlighet. Kunst og kultur skal utfordre og være mangfoldig, sterk, uavhengig og tilgjengelig for alle. Frivillighet og personlig engasjement er bærebjelken i et fritt, sterkt og variert kulturliv, samtidig som det profesjonelle kulturlivet med dets utøvere og infrastruktur må understøttes.

Kristelig Folkeparti vil:

- Føre en kulturpolitikk som gir rom for både amatører og profesjonelle, og som gjør kunst og kultur tilgjengelig for alle.
- Prioritere løft for lokalkulturen og for barne- og ungdomskultur.
- Bevare språkene i Norge og ta vare på det kollektive samfunnsminnet gjennom vern av kulturarv og kulturminner.

Et mangfoldig og tilgjengelig kunst- og kulturliv Kunst- og kulturpolitikken skal gi både amatører og profesjonelle muligheten til å sprengre grenser og utvikle sine skapende evner og gi flest mulig av oss andre varierte kulturopplevelser. Opplevelsen av å kjenne seg delaktig i noe grensesprengende kan hjelpe oss til å vokse og modnes som mennesker, kjenne samhørighet med hverandre og styrke vår identitetsfølelse.

Kristelig Folkeparti vil:

- Sikre kunstnerisk frihet fra politisk styring og et mangfoldig kulturliv. Det offentlige skal i særlig grad bidra til å understøtte kunst og kultur av høy kvalitet som ikke har kommersielt potensial.
- Ha en god balanse mellom å opprettholde de etablerte kulturinstitusjonene, stimulere det frie feltet og mer eksperimentelle uttrykksformer.
- Prioritere lokale midler til lokale kulturtilbud som folkebibliotek, skolebibliotek, kulturskoler og frivillig kulturaktivitet.
- Videreutvikle tilbud som fører kulturuttrykk ut der folk er, som «Den kulturelle skolesekken» og «Den kulturelle spaserstokken».
- Styrke sangen som identitetsskaper ved å stimulere til korvirksomheten i Norge.
- Gjennomføre et løft for barne- og ungdomskultur, som gir barn og unge like muligheter til å delta i kulturaktiviteter, kulturell ballast, opplæring og glede i møte med ulike kulturuttrykk og større mulighet til å skape sin egen frivillighet.
- Styrke kulturskolene som et tilbud til alle som ønsker det, og øke midlene til pedagogisk utvikling.
- Sikre et kulturtilbud av høy kvalitet til mennesker med funksjonsnedsettelse. • Sikre det profesjonelle kunst- og kulturlivet gode rammevilkår, blant annet gjennom gode stipendordninger.
- Bevare og styrke de store kulturinstitusjonene.
- Øke tilskuddene til det frie scenekunstoffet.

- Øke tilskudd til produksjon og publisering av innspilt ny norsk musikk.
- Stimulere til desentralisering i kulturlivet, og sørge for bedre finansering av kulturinstitusjoner og kulturbygg i hele landet. Det bør bl.a. settes av midler til utvidelse av Den nasjonale scene i Bergen.
- Utvikle ordninger som gjør det mer attraktivt for private å understøtte kunst- og kulturlivet.
- Ha rammevilkår som legger til rette for en innovativ og konkurransedyktig film- og mediebransje som kan utvikle film og andre audiovisuelle produksjoner på norsk og samisk av høy kvalitet.
- Verne om opphavsretten, og implementere EUs opphavsdirektiv på en måte som særlig anerkjenner opphavere. Kompensasjonsordningen for privatkopiering må økes.

Språk og litteratur

Språk er grunnlaget for tenkning og samhandling, en viktig del av kulturarven og en forutsetning for deltakelse i demokratiet. Vi må aktivt sikre gode bruks- og opplæringsvilkår for de offisielle språkene i Norge og de to likestilte målformene i norsk. Samtidig må det legges til rette for kvalitet, bredde og mangfold i innhold og sjangere både innen fag- og skjønnlitteratur.

Kristelig Folkeparti vil:

- Sikre en reell likestilling mellom bokmål og nynorsk i Norge. Et språk i mindretallsposisjon har et vanskeligere utgangspunkt enn et språk som benyttes av flertallet. Det må derfor være en prioritert oppgave å løfte nynorskens status som bruksspråk, og fjerne hindringer som nynorskbrukere møter.
- Føre en aktiv politikk som sikrer rettighetene til brukere av minoritetsspråkene, tegnspråk og for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK).
- Innføre en sanksjonsmulighet for brudd på språkloven.
- Verne om og styrke de sentrale virkemidlene i litteraturpolitikken, Norsk kulturråds innkjøpsordninger, merverdiavgiftsfritak og fastprisordningen for nye bøker.
- Øke den offentlige støtten til å skrive, oversette, utgi og låne sakprosa gjennom innkjøpsordningene i Kulturrådet, og øke antall hjemler til forfattere og oversettere av sakprosa gjennom Statens kunstnerstipend.
- Satse på folke- og skolebibliotekene, blant annet gjennom å styrke arbeidet med digitale plattformer og nye modeller for drift av bibliotek.
- Styrke de nasjonale leseprosjektene.

Kulturarv og kulturminnevern

Gode arkiv og museer tar vare på det kollektive samfunnsminnet, og disse institusjonene har en viktig demokratisk samfunnsrolle når det gjelder å utvikle og formidle kunnskap om vår historie og samtid. Kulturminnene og kulturmiljøene vi tar vare på og sikrer for ettertiden er viktige kilder til kunnskap og opplevelser og for utviklingen av lokalsamfunn.

Kristelig Folkeparti vil:

- Føre en bevisst arkivpolitikk for å sikre dokumentasjon om samfunnet som skal kunne brukes til å forstå samtid og fortid, og til å bevare og videreutvikle Norge som rettsstat og demokrati.
- Sikre gode rammevilkår for landets museer, og sørge for at museumssektoren har autonomi til å reise kritiske spørsmål både ved fortiden og samtiden.
- Realisere et nytt Vikingetidsmuseum.

- Arbeide for at Gulatingslova kommer til Norge og at formidlingen om demokratiutviklingen i Norge blir styrket blant annet gjennom tingstad-nettverket og formidlingssenter på Gulatinget.
- Gjennomføre et kulturminneløft hvor mennesker, frivillige, organisasjoner og lokale lag og foreninger står sentralt.
- Øke bevilgningene til Kulturminnefondet.
- Arbeide aktivt for å begrense forfall og tap av Norges bygningsarv.
- Etablere et eget bevaringsprogram for kulturhistorisk viktige kirkebygg.
- Styrke tradisjonshåndverksfagene, både i den videregående utdanningen og gjennom studieforbundene. Samt styrke og ivareta kulturarvskolene.